

Oponentský posudek

**bakalářské práce Františka Weise
*Antropologie individuality, 2006***

Předkládaná práce si klade, jak už sám její název napovídá, náročný úkol, chce přispět k přesnějšímu uchopení skutečnosti, která je označována výrazy „já“ či „individualita“ (str. 8). K tomuto cíli se autor rozhodl kráčet metodou sledování já v různých kontextech, a to konkrétně v kontextech etnologie, psychologie, lingvistiky, sociologie, antropologie, filosofie, neurobiologie a literatury, přičemž tyto kontexty chce používat „jako kontrastní látku, na níž se ‚já‘ zabarví; ukáže se jinak, v jiných souvislostech“ (str. 6). Jako svůj metodický protipól označuje autor reflexivní filosofii, pro niž je já jednoduchým předmětem pouhého obrácení pozornosti do vlastního nitra. Přiměřenost zvolené kontextuální metody odůvodňuje autor svými zkušenostmi s komplexní povahou zkoumané problematiky (str. 6).

Všech šest hlavních kapitol práce, které autor označuje jako „sérii experimentů“ (str. 8), lze charakterizovat jako řadu referátů šesti různých perspektiv a pohledů na lidskou individualitu, identitu, duši, já atd. Na základě primární, ale především sekundární literatury prezentuje autor postupně představy já u kmene Triů, literární perspektivu Kunderovu, genderová rozlišení N. Chodorové a C. Gilliganové, ekologické já podle J. Macyové, kulturně antropologické úvahy C. Geertze, líčení herojského já v homérských eposech, a konečně já v pohledu kognitivní lingvistiky G. Lakoffa a M. Johnsona. Obecně lze říci, že autor věrně referuje zvolené práce a prokazuje schopnost orientace v dotčených oblastech a disciplínách. S primárními a sekundárními prameny pracuje zdařile a s přehledem. V dílčích závěrech jednotlivých kapitol jasně vyzdvihuje aspekty, které se mu pomocí zvolených perspektiv podařilo ukázat jako klíčové pro pochopení smyslu individuality (aspekty biologické, genderové, sociální, kulturní aj.).

Navzdory zmíněným kladům vykazuje předkládaná práce bohužel i zásadní nedostatky, které se týkají současně formální i obsahové stránky. Práce působí celkově nesourodým dojmem. I za plného vědomí autorových metodických předpokladů se při četbě vnučuje otázka, proč byly zvoleny právě tyto a ne jiné kontexty a pojetí já? Podobně se můžeme ptát ve vztahu ke konkrétní kapitole: Proč autor vybral ze stovek podobných antropologických článků právě studii o já u kmene Triů? Totéž platí pro ostatní kapitoly. Vedla autora od počátku pouhá libovůle náhodného setkávání s texty? Pokud ne, pokud stálo v pozadí určité pracovní hledisko a kritérium volby, pak by bylo bývalo nanejvýš vhodné, aby je autor v práci zřetelně vyznačil a zúročil. Ve stejném duchu lze uvažovat o uspořádání a vnitřní dynamice celého textu. Přechody mezi kapitolami působí uměle. S tím souvisí i patrný nedostatek v samotném autorově závěru: chybí srozumitelné formulování výsledku práce, který by překračoval vcelku samozřejmé konstatování, že já se v různých kontextech ukazuje různě a že je plodné zkoumat je právě napříč těmito kontexty.

Samy jednotlivé kapitoly působí místy zkratkovitě, což je jistě i daň za malý prostor, který na ně kvůli zvolenému rozsahu celkové palety pohledů zbyl. V jednotlivostech potom dochází ke zbytečným chybám, jako např. když autor tvrdí, že „od Aristotela až do pozdního Wittgensteina byly kategorie něčím tak neproblematickým, že nebyly ani předmětem nějaké zásadnější debaty“ (str. 29-30). Nabízí se tak otázka, zda by důkladnější zpracování pouze některých z autorem zvolených perspektiv nepřineslo daleko více užítka, než pokus o zahlédnutí já v takto letmo načrtnuté síti kontextů.

Vzhledem k výše řečenému a s přihlédnutím k intelektuální poctivosti, která je patrná z autorova přístupu k tématu, navrhuji zvažovat hodnocení předkládané práce Františka Weise v rozmezí *velmi dobře – dobře*.

30. května 2006, v Českých Budějovicích

Mgr. Petr Urban

